

Produktionsfremmere giver bedre sundhed og højere mælkeydelse

Specifikke produktionsfremmere i foderplanen til malkekøerne er relativt billige produkter, der i følge producenter og praktiske erfaringer kan forebygge problemer med specifikke produktionsbetingede sygdomme samt give mere mælk i tanken.

Af agronom Kaj Andersen, Vitfoss

Den gennemsnitlige ydelse for kontrolerede køer i Danmark nærmer sig 8.000 kg EKM, men der er efterhånden mange besætninger med over 10.000 kg EKM pr. årsko og eksempler på køer tæt på 20.000 kg EKM. Ingen ved, hvor længe kan ydelsesstigningerne blive ved – man kan blot konstatere, at ydelsesstigninger altid har fundet sted.

Avlsarbejde og management

De høje ydelser er resultatet af et samspil mellem et dygtigt avlsarbejde i kvægavlsforeningerne og stor fokus på management i de enkelte besætninger. Det store avlsarbejde gavner de fleste besætningsejere, og man kan sige, at de arvelige egenskaber for høje ydelser primært skyldes en kollektiv indsats.

Med hensyn til management, så er det fodermesteren, der har den direkte indflydelse. Management dækker alt, hvad der foregår i besætningen, f.eks. sundhedsstatus, staldindretning, fodring, malkning og ikke mindst fodermesterens evne til at observere og reagere på disse observationer. Der stilles store krav til den fodermester, der stiler højere end en gennemsnitlig ydelse – han eller hun er også afhængig af de rigtige hjælpemidler, f.eks. gode staldbygninger, godt grovfoder m.m.

Produktionsbetingede sygdomme

Fodermester har foruden mælkeydelse også løbende fokus på sundhedstilstanden i besætningen. Et belastende område i mange besætninger er de produktionsbetingede sygdomme, der opstår, hvis den aktuelle foderplan ikke kan tilgodese den optimale næringsstofomsætning hos alle køerne i besætningen.

Produktionsbetingede sygdomme koster fra et par hundrede kroner til flere tusinde kroner pr. tilfælde, når man medregner både behandlingsomkostninger og produktionstab.

Produktionsfremmere kan forebygge

Det er vanskeligt hele tiden at have de rigtige fodermidler til rådighed for at kunne sammensætte den rigtige foderplan. Dette – samt det faktum, at køerne er på forskellige stadier i laktation – gør det til en næsten umulig opgave altid at præsentere alle køerne for en korrekt foderplan.

Her kan der være hjælp at hente i form af de såkaldte produktionsfremmere, som er forskellige stoffer med specifikke ernæringsmæssige virkninger. De bruges som supplement til den normale fodring og kan ofte forebygge eller mildne produktionsbetingede sygdomme i den enkelte besætning. Her tænkes ikke mindst på de subkliniske (ikke-synlige) tilfælde, som er mere udbredt end man forestiller sig.

Produktionsfremmere er meget udbredt i lande, vi sammenligner os med. Og nu er de også ved at vinde indpas i danske besætninger. Det kniber med danske forsøgsresultater, men der findes mange positive udenlandske undersøgelser – og erfaringer fra praksis bekræfter som regel de positive effekter. For de fleste produktionsfremmeres vedkommende gælder desuden, at investeringen er lille i forhold til mulighederne for positiv effekt på sundheden og mælkeydelsen.

Nedenstående tabel giver en oversigt over forskellige produktionsfremmere og hvilke muligheder, der er for positivt udbytte iflg. såvel producenterne samt praktiske erfaringer.

AKTUELT

ANNONCETILLÆG

• Yea-Sacc

Yea-Sacc er en levende gærkultur, der forbedrer vækstbetingelserne for de nyttige vombakterier. Mængden af de fiberfordøjende bakterier øges, og det betyder større foderoptagelse. Tilskud af Yea-Sacc betyder også, at mængden af de mælkesyreforbrugende bakterier i vommen øges. Det giver mindre udsving i vommens PH og dermed forebygges problemer med sur vom og laminitis.

• Crina Drøvtygger

Crina Drøvtygger er et pulver, produceret på basis af æteriske olier og krydderestrakter. Crina Drøvtygger virker bl.a. som smags- og appetitvækker. Det er med til at stimulere spytksekretionen, hvilket fremmer koens egenproduktion af bicarbonat, som igen stabiliserer vommens PH.

• Organisk Zink

Organisk Zink er zink, der er bundet til en aminosyre. Organisk Zink er beskyttet mod nedbrydning i vommen, og det betyder større optagelighed i forhold til uorganisk zink. Der er forskellige teorier om, hvad det betyder, men der er ingen tvivl om, at en af virkningerne er en positiv indflydelse på immunforsvaret, og at det kan være forklaringen på, at

organisk zink virker forebyggende på visse produktionsbetingede sygdomme.

• Organiske Mikromineraler

Organiske mikromineraler er en blanding af zink, mangan, kobber og kobolt bundet til aminosyrer. Blandingen af organiske mikromineraler er ligesom organisk zink beskyttet mod nedbrydning i vommen, og det betyder større optagelighed i forhold til de tilsvarende uorganiske mikromineraler. Kombinationen af flere organiske mineraler i forhold til organisk zink har iflg. producenten også en positiv indflydelse på reproduktionen.

• Biotin

Biotin er et B-vitamin. Forskellige videnskabelige undersøgelser har vist, at ekstra tilskud af biotin kan reducere forekomsten af såleknusninger og klovspaltning. Behandlingstiden er dog lang, idet virkningen foregår i klovens vækstlag i forbindelse med klovens dannelse.

• Mikro aid

Mikro aid er udtræk af ørkenplanten Yucca. Det hæmmer ureaseaktiviteten og sænker derved den hastighed, hvormed ammoniakken frigøres i vommen. Det betyder lavere ureatal i mælken samt bedre udnyttelse af ammoniak til bakterieprotein.

• Vombeskyttet Cholin

Vombeskyttet Cholin er B-vitaminet cholin, der er beskyttet, så det ikke nedbrydes under passagen gennem vommen. Ekstra tilskud af cholin er specielt vigtigt i perioden 3 - 4 uger før kælvning til 2 - 2,5 måneder efter kælvning, da cholin bl.a. forebygger fedtlever, ketose og løbedrejning i denne kritiske periode.

• Natriumbicarbonat

Natriumbicarbonat er et mineralstof, der også er kendt som tvekulsurt natron. Natriumbicarbonats væsentligste funktion til malkekøer er som buffer, hvilket vil sige, at det neutraliserer syre i vommen, og dermed forebygger problemer med sur vom og laminitis.

Korrekt rådgivning

Vitfoss har længe arbejdet med produktionsfremmere og har mange positive erfaringer på området, både i forhold til valg af produktionsfremmer samt iblanding af produktet i en mineralblanding. Vores fire erfarne produktkonsulenter rådgiver den enkelte bedrift om brug af den korrekte mineralblanding samt om brug af den korrekte vækstfremmer. Og så er det let for den enkelte landmand at håndtere i praksis idet mineraler, vitaminer og produktionsfremmere er samlet i en mineralblanding.

Muligheder for positiv effekt ved brug af produktionsfremmere til malkekøer

	Yea-Sacc	Crina Kvæg	Organisk Zink	Organiske Mikro mineraler	Biotin	Mikro Aid	Vombeskyttet Cholin	Natriumbicarbonat
Muligheder for positivt udbytte for koen (iflg. producenter og praktiske erfaringer)								
Forebygger sur vom	+	+						+
Forebygger laminitis	+	+	+	+				+
Stærkere klove	+	+	+	+	+			+
Lavere celletal		+	+	+			+	
Sænker ureatal		+				+	+	
Forebygger mastitis			+	+				
Forebygger tilbageholdt efterbyrd			+	+			+	
Forebygger fedtlever og ketose	+	+					+	+
Forebygger løbedrejning	+	+					+	+
Muligheder for positivt udbytte for besætningsejeren (iflg. producenten og praktiske erfaringer)								
Mindre dyrlægeomkostninger	+	+	+	+	+	+	+	+
Højere mælkeydelse, kg pr. ko pr. dag	0 - 3	0 - 2	0 - 1	0 - 1	+	0 - 1	0 - 2	+

Produktionsfremmere forebygger eller mildner nogle af de produktionsbetingede sygdomme. Det betyder færre problemer og mindre dyrlægeomkostninger samt muligheden for synligt udbytte i form af mere mælk i tanken.